

Departament
Obsługi Programów Międzynarodowych
i Uznawalności Wykształcenia

INFORMACJA

dot. podejmowania i odbywania studiów oraz możliwości ubiegania się o pomoc materialną (stypendia) przez osoby pochodzenia polskiego, które oprócz obywatelstwa kraju zamieszkania posiadają również obywatelstwo polskie

I. Podejmowanie i odbywanie studiów przez młodzież polonijną z polskim obywatelstwem w polskich szkołach wyższych

Osoby posiadające polskie obywatelstwo i jednocześnie obywatelstwo innych krajów nie są cudzoziemcami w rozumieniu przepisów prawa polskiego. Takie osoby (np. młodzież polonijna z podwójnym obywatelstwem) są traktowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tak jak obywatele polscy, co wynika z art. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353, z późn. zm.) oraz art. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694, z późn. zm.), który stanowi, że cudzoziemcem jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego.

Również w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym – osoby z podwójnym obywatelstwem są traktowane jak obywatele polscy, co wynika z art. 43 tej ustawy, odnoszącego się do osób niebędących obywatelami polskimi.

Konkludując należy stwierdzić, że osoby pochodzenia polskiego, posiadające obywatelstwo polskie, które przyjeżdżają na studia do Polski - podejmują i odbywają studia oraz inne formy kształcenia, a także uczestniczą w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach obowiązujących obywateli polskich oraz są uprawnione do ubiegania się o wszelkiego rodzaju świadczenia pomocy materialnej przysługujące polskim studentom i doktorantom. MNiSW stworzyło im możliwość uczestniczenia w rocznych kursach przygotowawczych do podjęcia studiów w języku polskim. Udział w kursie ma na celu nie tylko nauczyć języka polskiego, ale w tym czasie następuje również uzupełnienie (wyrównanie) poziomu wiedzy niezbędnej do kontynuowania nauki na wybranym kierunku studiów.

Przewiduje się, że ze względu na zbliżający się demograficzny młodzież polonijna z polskim obywatelstwem nie powinna mieć większych problemów z podjęciem studiów w Polsce. Osoby z rodzin o niskich dochodach są i będą nadal uprawnione do pomocy materialnej przyznawanej ze środków budżetu państwa, a uzdolnionym studentom i doktorantom będą przyznawane stypendia za bardzo dobre wyniki w nauce lub sporcie.

Osoby zainteresowane mogą uzyskać szczegółowe informacje o warunkach i trybie ubiegania się o przyjęcie na studia oraz o zasadach i warunkach ubiegania się o pomoc materialną w komórkach organizacyjnych wybranych szkół wyższych zajmujących się rekrutacją oraz przyznawaniem studentom/doktorantom pomocy materialnej albo we właściwych departamentach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dane teleadresowe polskich szkół wyższych znajdują się na witrynie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego: WWW.mnisw.gov.pl oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (uczelnie artystyczne): www.mkidn.gov.pl i Ministerstwa Zdrowia (uczelnie medyczne): www.mz.gov.pl .

II. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów posiadających obywatelstwo polskie

Wspieranie obywateli polskich (w tym również osób polskiego pochodzenia posiadających polskie obywatelstwo) w osiągnięciu wykształcenia wyższego w rodzimych uczelniach realizowane jest poprzez system pomocy materialnej dla studentów i doktorantów przewidziany w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, ust. 1365, z późn. zm.).

1. Rodzaje świadczeń pomocy materialnej

Studenci kształcący się na studiach pierwszego i drugiego stopnia mogą otrzymywać następujące świadczenia pomocy materialnej:

- 1) stypendium socjalne;
- 2) stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych;
- 3) stypendium za wyniki w nauce lub sporcie;
- 4) stypendium ministra za osiągnięcia w nauce;
- 5) stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe;
- 6) stypendium mieszkaniowe;
- 7) stypendium na wyżywienie;
- 8) zapomogę.

Uczestnicy studiów trzeciego stopnia (doktoranci) mogą otrzymywać następujące świadczenia pomocy materialnej:

- 1) stypendium socjalne;
- 2) stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych;
- 3) stypendium za wyniki w nauce;
- 4) stypendium mieszkaniowe;
- 5) stypendium na wyżywienie;
- 6) zapomogę.

2. Dostępność świadczeń pomocy materialnej

Powyższe stypendia i zapomogi dostępne są dla wszystkich studentów i doktorantów będących obywatelami polskimi, kształcących się w uczelniach publicznych i niepublicznych działających na podstawie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Ponadto prawo do pomocy materialnej mają również studenci kościelnych szkół wyższych Kościoła Katolickiego na podstawie umowy zawartej między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Konferencją Episkopatu Polski.

Świadczenia mogą otrzymywać osoby studiujące zarówno w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej, z wyjątkiem stypendium mieszkaniowego, które przeznaczone jest dla osób kształcących się na studiach stacjonarnych.

Student i doktorant mogą otrzymywać jednocześnie w uczelni kilka rodzajów stypendiów, jeżeli spełniają kryteria określone dla każdego z nich. Stypendia można łączyć również z zapomogą. Student i doktorant, który kształci się na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium za wyniki w nauce oraz stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych na każdym z kierunków.

Według wstępnych danych przed weryfikacją wynikających ze sprawozdań statystycznych GUS S-10 i S-11 (wg stanu na dzień 30 listopada 2008 r.) oraz z informacji otrzymanych z uczelni (nadzorowanych przez MNiSW oraz kościelnych szkół wyższych Kościoła Katolickiego) w 2008 r. świadczenia pomocy materialnej dla studentów i doktorantów otrzymało 23,2 % ogółu studentów i doktorantów.

3. Zasady przyznawania świadczeń pomocy materialnej

Warunki przyznawania stypendiów i zapomóg dla studentów i doktorantów określa ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Stypendium socjalne może otrzymać student i doktorant znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej. Wysokość dochodu uprawniającego do ubiegania się o to świadczenie ustala rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego, z tym że ustalona w uczelni miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie nie może być niższa niż 351 zł i wyższa niż 572 zł netto.

Stypendium za wyniki w nauce lub sporcie dla studentów może otrzymać student, który uzyskał za rok studiów wysoką średnią ocen lub osiągnął wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Stypendium to może otrzymać student po zaliczeniu pierwszego roku studiów.

Stypendium za wyniki w nauce dla doktorantów może być przyznane doktorantowi:

- 1) na pierwszym roku studiów doktoranckich, jeżeli osiągnął bardzo dobre wyniki w postępowaniu rekrutacyjnym;
- 2) na drugim i kolejnych latach studiów doktoranckich, jeżeli w roku akademickim poprzedzającym przyznanie stypendium spełnił łącznie następujące warunki:
 - a) uzyskał bardzo dobre lub dobre wyniki egzaminów objętych programem studiów doktoranckich,
 - b) wykazał się postępami w pracy naukowej i przygotowaniu rozprawy doktorskiej,
 - c) wykazał się szczególnym zaangażowaniem w pracy dydaktycznej.

Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych może otrzymywać student i doktorant z tytułu niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu. Stypendium to jest niezależne od sytuacji materialnej.

Stypendium na wyżywienie może otrzymać student i doktorant znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej.

Stypendium mieszkaniowe może otrzymać student i doktorant studiów stacjonarnych znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej z tytułu zamieszkania w domu studenckim lub w obiekcie innym niż dom studencki, jeżeli codzienny dojazd z miejsca stałego zamieszkania do uczelni uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniał studiowanie. Student i doktorant studiów stacjonarnych, który spełnia powyższe kryteria może otrzymywać to stypendium również z tytułu zamieszkania z niepracującym małżonkiem lub dzieckiem w domu studenckim lub w innym obiekcie.

Zapomogę może otrzymać student i doktorant, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej.

Powyższe świadczenia pomocy materialnej przyznawane są bezpośrednio w uczelni na podstawie szczegółowego regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej określonego przez rektora w porozumieniu z odpowiednimi organami samorządu studenckiego i samorządu doktorantów. Stypendia przyznawane są na semestr lub rok akademicki i wypłacane przez okres do 10 miesięcy w danym roku akademickim. Zapomoga jest świadczeniem jednorazowym i może być przyznana dwa razy w roku akademickim. Stypendia i zapomogi przyznawane są na wniosek studenta i doktoranta, z wyjątkiem stypendium za wyniki w nauce, które może być również przyznawane przez uczelnię bez konieczności składania wniosku.

Wysokość stypendiów i zapomóg ustalana jest w uczelniach. Średnie miesięczne wysokości świadczeń pomocy materialnej dla studentów w roku akademickim 2007/2008 - wg publikacji GUS „Szkoły wyższe i ich finanse w 2007 r.” wynoszą: stypendium socjalne – 205 zł, stypendium

specjalne dla osób niepełnosprawnych – 315 zł, stypendium za wyniki w nauce lub sporcie – 370 zł, stypendia o charakterze socjalnym łącznie (socjalne, na wyżywienie i mieszkaniowe) – 303,3 zł, zapomoga – 703 zł jednorazowo.

Stypendium ministra za osiągnięcia w nauce może otrzymać student szczególnie wyróżniający się w nauce oraz posiadający osiągnięcia naukowe.

Stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe może otrzymać student, który osiągnął wysoki wynik sportowy we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym i zaliczył kolejny rok studiów.

Stypendium ministra za osiągnięcia w nauce oraz stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe przyznaje właściwy minister na wniosek rady podstawowej jednostki organizacyjnej, a w przypadku uczelni nieposiadającej podstawowej jednostki organizacyjnej oraz uczelni zawodowej – na wniosek senatu uczelni, przedstawiony przez rektora tej uczelni. Stypendium wypłacane jest co miesiąc przez okres do 10 miesięcy w danym roku akademickim.

Miesięczna wysokość stypendium ministra wynosi 1300 zł.

4. Finansowanie świadczeń pomocy materialnej

W każdym roku budżet państwa przeznacza na pomoc materialną dla studentów i doktorantów ponad 1,5 mld. zł. Środki przekazywane są uczelniom publicznym i niepublicznym w formie dotacji, której wysokość określana jest w każdym roku odrębnie dla poszczególnych uczelni na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2008 r. w sprawie zasad podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych (Dz. U. Nr 89, poz.544).

III. Stypendia dla studentów i doktorantów ze środków własnych uczelni

Niezależnie od systemu pomocy materialnej finansowanej z budżetu państwa uczelnia może, jeżeli statut uczelni tak stanowi, przyznawać studentom i doktorantom stypendia z własnego funduszu stypendialnego na stypendia dla pracowników i studentów oraz doktorantów. Fundusz ten tworzy się ze środków pozabudżetowych (art. 104 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym).